

Työehdot-osasto/Björkbacka

29.11.2021

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta
UaV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 30.11.2021

VNS 5/2021 vp Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pitää valittuja selonteon lähtökohtia perusteltuina. Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko tunnistaa hyvin kehittyvien maiden kehityshaasteet ja ongelmat. Pandemian lisäksi muut moninaiset kriisit ml. työelämän murros ovat lisänneet universaalista sosiaaliturva- ja terveydenhuoltojärjestelmien merkitystä yhteiskuntien ja talouksien vakauttajana sekä yhdenvertaisuuden varmistajina. Yhdeksi ongelmien ratkaisijaksi onkin tunnistettu aivan oikein pohjoismainen yhteiskuntamalli.

Demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuksien toteutumisen, ympäristökestävyyden edistäminen sekä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista huolehtiminen ovat vastaavasti hyvä arvopohjana kaikelle Suomen kehityspolitiikan toiminnalle. Tuloksellisuuden näkökulmasta on entistä tärkeämpää, että selonteossa tunnistettuihin myös kehittyneimmissä maissa lisääntyneisiin demokratian ja oikeusvaltion aseman ja ihmisoikeuksien loukkaamisiin puututaan. Tämän kehitys näkyy valitettavasti myös lisääntyneinä työntekijöiden oikeuksien loukkauksina.

Selonteossa tuodaan Suomen kehityspolitiikkaan uusia painopisteitä, mutta myös jatketaan jo aikaisemmin valittujen painopisteiden toteuttamista. Tämä ratkaisu on onnistunut ja vahvistaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta. Siinä on tunnistettu kestävä talous ja ihmisarvoinen työ aivan oikein yhdeksi viidestä kehityspolitiikan päätavoitealueesta. Tämä antaa hyvät lähtökohdat työntekijöiden oikeuksien toteutumiselle suomalaisissa kehitysyhteistyöhankkeissa myös niissä maissa, joissa toimien fokus on kauppa- ja investointihankkeissa.

Myös sääntöpohjaisen monenkeskisen järjestelmän tukemista on tärkeää edistää edelleen, sillä sitä tarvitaan niin kestävänsä kehityksen edistämiseen kuin mm. lisääntyneiden ihmisoikeus- ml. työntekijöiden oikeusrikkomusten rajoittamiseksi.

Köyhyystavoitteen saavuttaminen edellyttää ihmisarvoisen työn ja ILO:n oikeuksien edistämistä

Kestävänsä kehityksen tavoitteista ihmisarvoinen työ on yleisellä tasolla hyvin esillä selonteon kestävä talous ja ihmisarvoinen työ -pätavoitealueessa. Keskeisenä osana kehitysyhteistyötoimia on varmistettava, että ihminen saa elämiseen riittävän palkan. Riittävä palkka on tehokas keino vähentää köyhyyttä ja varmistaa, etteivät lapset joudu esimerkiksi työllään paikkaamaan vanhempien vajaata toimeentuloa.

Suomen on tavoiteltava ihmisarvoisen työn edistämistä sekä kehitysyhteistyökohdemaiden sisällä että välillä turvaten näin varhimmin köyhimpien ja heikoimmassa asemassa olevien oikeus kehitykseen. Erityisesti vastuullisen liiketoiminnan ja ihmisarvoisien työpaikkojen luonnissa selonteko voisi tunnistaa

Työehdot-osasto/Björkbacka

29.11.2021

aktiivisina toimijoina suomalaisten ja paikallisten yritysten lisäksi ammattiyhdistysliikkeen ja työntekijät keskeisenä yhteistyötahona.

Kansainvälisten arvioiden, kuten esimerkiksi globaalien ammattiliittojen keskusjärjestö ITUC:n global indexin (<https://www.globalrightsindex.org/en/2021>) mukaan, näyttää valitettavasti siltä, että työelämän ihmisoikeudet ovat heikentyneet viime vuosina monissa, myös kehittyvissä, maissa. Työelämän oikeuksien rikkominen muualla maailmassa heikentää samalla edellytyksiä pitää kiinni oikeuksista suomalaisessa työelämässä.

Työllisyys ja sosiaalisen suojelu -tavoitteiden lisäksi Suomen kehitysyhteistyön olisi SAK:n mielestä edistettävä aktiivisesti myös muita työntekijöiden oikeuksia vahvistavia YK:n kansainvälisen työjärjestö ILO:n strategioita. ILO:n periaatteiden mukaan kaikilla sen jäsenvaltioilla on velvollisuus poistaa pakkotyö, lapsityö ja syrjintä sekä taata työntekijöille yhdistymisvapaus. Nämä tavoitteet saavutetaan parhaiten työmarkkinavuoropuhelulla ja kolmikantaperiaatetta noudattamalla.

Lisäksi ihmisarvoinen työ -pää tavoite toteutuisi varmemmin, jos se olisi integroitu vahvemmin muihin neljään pää tavoitteeseen. Uuteen Ilmastomuutos, luonnon monimuotoisuus sekä luonnonvarojen kestävä hallinta ja käyttö -tavoitteeseen voisi lisätä työntekijöille oikeudenmukaisen siirtymän takaavia toimia, kuten oikeuden työssä oppimiseen. Turvallisen, terveellisen ja ravitsevan ruoan tuottamisen ja uusiutuvan ja luotettavan energian tuotannon saannin edellytyksenä olisi puolestaan tärkeää mainita säällisten työehtojen toteutuminen. Vastaavasti, kestävä kehityksen edistämiseksi innovaatioin pitäisi huomioida digialustoilla työskentelevien oikeudet toimien kohderyhmien (esim. tyttöjen ja vammaisten oikeuksien edistäminen) lisäksi ja varmistaa heidän sekä työmarkkinoille tukevien mahdollisuudet uudelleenkoulutus että työmarkkinoille tulevien uusien työntekijöiden koulutus onnistuneen teknologian murroksen varmistamiseksi.

Ihmisarvoinen työelämä on tärkeää pitää myös jatkossa vahvasti mukana kaikessa Suomen kehityspoliittisissa linjauksissa ja päätöksenteossa.

SAK esittää, että selonteossa tunnistettaisiin ammattiliittojen keskeinen rooli niin vastuullisen vastuullisten työpaikkojen kuin ihmisoikeuksien, erityisesti työntekijöiden oikeuksien, edistäjinä.

Myös ammattiliitot ovat vakaiden yhteiskuntien rakentajia

Ylivaalikautisen jatkumoajattelun lisäksi selonteossa on positiivista, että se kannustaa monialaiseen yhteistyöhön niin hallinto- kuin toimialojen ja eri kumppanuuksien välillä kestävä kehityksen ajattelun mukaisesti. Suomen kehityspoliittikkaa ja kehitysyhteistyötä toteutetaan laajasti osallistamalla toimien julkisen sektorin toimijoiden, kansalaisyhteiskunnan, elinkeinoelämän sekä tutkimus- ja koulutuslaitosten kumppanuuksissa. Tätä kumppanuustyypistä toimintaa olisi tärkeää edistää myös kohdemaissa.

Työehdot-osasto/Björkbacka

29.11.2021

Selonteossa korostetaan aivan oikein kansalaisyhteiskunnan tekemän kehitysyhteistyön merkitystä ja sen toiminnan rahoituksen turvaamista. Lähtökohta on perusteltu, sillä niin kansalaisjärjestöjen kuin ammattiliittojen tekemä kehitysyhteistyö on ollut tuloksellista. Ammattiliitot ovat yhtenä keskeisenä toimijana rakentamassa vakaita ja demokraattisia yhteiskuntia, joissa on ihmisoikeudet ml. ihmisarvoinen työelämä toetuvat.

Selonteko tunnistaa yleisellä tasolla hyvin kansalaisyhteiskunnan roolin mm. kestäväen kehityksen toimien toteuttajana, mutta mainitsee valitettavasti pelkästään kansalaisjärjestöt osana kansalaisyhteiskuntaa. Selonteko ei tunnista ammattiyhdistysliikettä kansalaisyhteiskunnan osalta lainkaan, mikä on erittäin huolestuttavaa.

SAK esittää, että selontekoon lisätään kumppanitoimijoiksi kansalaisjärjestöjen lisäksi ammattiliitot.

Kehitysrahoitukselle tarvitaan tiekartta varmistamaan tuloksellisuus ja johdonmukaisuus

Rahoitustiekartan puuttuminen heikentää valitettavasti hyvin linjattujen toimien uskottavuutta. Ylivaalikautiseen selontekoon olisi perusteltua kuvata tiekartta, jossa havainnoidaan, miten Suomi nostaa kehitysyhteistyörahoituksensa lupaamalleen YK:n suositusten mukaiselle 0,7 % BKT-tasolle vuoteen 2030 mennessä. Rahoitustiekartta vahvistaisi työn tuloksellisuutta, johdonmukaisuutta sekä kehityspolitiikan roolia osana Suomen kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamista erityisesti globaalin vastuun osalta. Selontekoon olisi perusteltua lisätä rahoituksen kehittymisen välitavoitteet.

Saavutettujen tulosten seuranta vaatii myös muiden kuin kehitysyhteistyötoimien seurantaa

Politiikan johdonmukaisuuden varmistamiseksi olisi lisäksi tärkeää, että nyt linjattujen painopisteiden toteutumista seurattaisiin muidenkin kuin vain kehitysyhteistyöllä saavutettujen politiikka-alojen saavutuksien ja tulosten osalta. Esimerkiksi kauppa- ja investointisopimusten vaikutukset ihmisoikeuksien toteutumiseen olisi tärkeä saada osaksi seurantaa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot kansainvälisten asioiden asiantuntija Pia Björkbacka
pia.bjorkbacka@sak.fi
puh. 050 464 5342